

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לב.

עין משפט גזר מצוה

יז א מיי פ"ח מהל' לולב
ה' ג טור ש"ע א"ח
סימן תמ"ה ע"פ ח'
יח ב מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק ג'
י"ג ג ד מיי ש"ע ט"ע
שם ס"ק ח'
כ ה מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כא ו מיי ש"ע הלכה ג
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כב ז מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כג ח מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק ד'

לעני רש"י

פירצפוד (פירצפוד).
פטרט (בעל שני חורים).
אישקוב"א. מטטא.
אישטול"א. גור-נץ
(מצעם הגזע).
טרוק"א. אשכול.

רבינו הגנאל

סדוק פסול. דעביד כי
המנץ. המנץ בלשון ערבי
לכד אשיון. וזה צורתו.

עקום בין מלפניו בין
מצדיו פסול, ואינו
כשר אלא אם עקמומיותו
מאחוריו (דהיינו) בלבד
[דהיינו בכיורית]. וכן
הלכה. תניא לולב כפוף
כרוך תרות פסול. אבל
דומה לתרות, כגון שפרדו
עליו, כשר הוא. אמר רבא
לולב ועולה בחד הוצא, אבל
כלומר אין הוציא עולין
מזה הצד ומה הצד, בעל
מזה הוא ופסול. נפרצו
עליו פסול. שנתרו מן
השדרה והן (הן) תלוין
בה. דעביד כי הופיא,
פי' ההוציא שבשדרה
כשתחבין מן השדרה,
נקראין הופיא, כדגרסינן
בהגדה קמא הוציא
ועבידוהו הופיא. והוא
ענין שבידה מעין פירצה.
נפרדו. שנפרדו הוציאין
ענין פתיחת התריות,
ולא ניתק אחד מחבירו,
כשר. הלא תראה ששנינו
אם היה פרוד יכתתו,
מכלל שהפרדו אין בו
אלא ענין פתיחת הוציאין
בלבד. אמר ר' יהושע
בן לוי נחלקה התיומת,
(פי' שבראש הלולב),
נעשה כמי שניטלה ופסול.
פי' תיומת, גבה הדואג
רמתיים להו לשני צידי
העלה ומשוי להו חד, כי
כל אחת כפולה לשנים
ותאומה מבה, אם נפרדו
ההוציאין זה מזה ועמד כל
אחד כשהוא כפול לשנים
והתיומת שלהן קיימת,
כשר. ואם נחלקה התיומת
שלהן הרי הן כאילו נפרצו
העלין ופסול.

דהא דמנעל שאינו שלו מן חלילתה כשרה ולולב צ"ע שני וצמעתמין
היה מני לשני דמנתי צ"ע ראשון ולא היה צריך לאוקמי באשרה
דמשה אלא משום דקמני דומיא דעיר הנדחת ואפילו צ"ע שני ור"ת
מפרש דכולהו צ"ע דנכרי וכאן קודם ציטול וכאן לאחר ציטול ולאחר

ציטול נמי לכתחלה לא יטול ולא יתקע דמאיס לענין מצוה לפי שהיה
עליו שם ע"ז וכן לא תחלוץ צו לכתחלה
ואפילו אם תימני לומר דשרי לכתום לכתחלה צעפר ע"ז כמו
בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחלילה
והא דמנתי הכא באשרה דמשה ולא משני
דנכרי וקודם ציטול משום דמשנפקך הלולב מן הדקל
נתצטל וצפרק מצוה חלילה (ויצמות ד' ק"ג)
מפליג בין סנדל של ע"ז לסנדל של תרומה
היא יטול דאין לו ציטול ולא מפליג בשל ע"ז
גופיה בין קודם ציטול בין לאחר ציטול
אגב אורחיה קא משמע לן דתקריבתי ע"ז אינה
צטיילת עולמית ובהיה לראויה בית דין
קשה טפי דמפליג ברא החסם בין שופר של ע"ז
לשופר של עיר הנדחת דבשל ע"ז גופיה
היה יטול לחלק בין קודם ציטול בין לאחר ציטול
ועל כרחי צ"ע לר"ת לאוקומה לאחר ציטול
כפירוש ר"ת לפמ"ש שם ברוך ספרים רב יהודה
דאי קודם ציטול הא רב יהודה דאמר התם
לעיל בשופר שלמים לא יאז דמזו"ת ליהנות
ניתנו ומיהו צריך לומר דמזו"ת ברא גרס
ולא ר"ת יהודה דהא מפרש התם טעמא
דשופר של עיר הנדחת לא יאז משום דכמתמי
מיכתת שיעוריה ולרב יהודה הוה ליה
למימר משום דמזו"ת ליהנות ניתנו לולב
ועולה בחד הוצא, ומיהו קשה דצפרק
כל הללמיס (ע"ז ד' מ"ז) צעי ר"ל
המשמחה לדקל לולבו מהו למצוה
ומסיק רב דימי באשרה צטבלה קמיבעיא
לי יש דחוי אלל מצוה או אין דחוי אלל מצוה
ומוכחא מלתא דשום אמורא לא פשיט
ליה הא מלתא דצעי למיפשטא מדרבי יוחנן
ומדרב פפא ומשני דרב פפא גופיה קמיבעיא
ליה וקיימא דמיקו והשתא לפי ר"ת הא
אשכחן ברא דאמר הכא אם נטל יאז אלמא
אין דחוי אפילו לקולא ומיהו י"ל דהוה
צטבלה מערב י"ט והא דמיבעי לן אי יש
דחוי כצטבלה צ"ע דאז שייך דחוי כדמוכח
בין צפריקין (ד' ג' דצעי ר' רימיה נקטס
רש"י מערב י"ט ונלמח צו תמרה צ"ע
אלל עלתה צו תמרה צעבר י"ט לא חשיב
דחוי והוא הדין צטבלה מערב י"ט
ולליטמא קמא דפרישית דע"ז נכרי אפילו
בלא ציטול יואז כגון צ"ע שני דלא צעי
לכס קשא דהתם באשרה דנכרי מיירי
דיש לה ציטול ואפילו הכי משמע דלא
יאז מדחשיב לה דחוי וכי תימא דצ"ע
ראשון הוא דחוי לפי שלא היה ציטול
למאן דאז דמי כולי האי דשל ע"ז אין
תקנה צטום ענין מ"מ כיון דמשום אסור
ע"ז דאיכא השתא לא מיפסיל אין לנו
לחושבו דחוי מחמת שאינו שלו ונראה
לפרש דרבא שרי אפילו צע"ז של ישראל
וצאלין שנטעו ולצסוף עצדו וכרבנן
דפליגי עליה דרבי יוסי צר' יהודה צפרק
כל הללמיס (ע"ז ד' ד' מ"ז) דשרו להדיט
אלא אם כן נטעו מתחלה לכך דדרשינן
תחת כל עץ רענן אלהיהם ולא עץ
רענן אלהיהם דבשהיא מוקי רבנן קרא
דואשריהם תשרפון צאס (דברים יב)
דאסור אפילו להדיט ובעיא דכל הללמיס
באשרה נכרי דנטע מתחלה לכך ואח"כ
צטבלה אם יש דחוי או לא מיהו לליטמא
קמא דהתם דקאמר כי תיבעי לן צאלין
שנטעו ולצסוף עצדו ואליצא דרבנן דשרו
להדיט מהו לענין מצוה מאיס כגבגוה או
לא הוה מני למיפשטא מדרבא מדקאמר
אם נטל יאז אלל רבא צפירא ליה כרב דימי
דמסיק דיש דחוי קמיבעיא ליה אלל צהא
פשיטא ליה דיאז וא"ת תיפשוט דאין דחוי
ממתניתין דעגזיו מרובין רבא ואם מיטעין
צ"ע ואמר צמריא הא עבר ולקטן כשר
היכא דאשחור מאתמול דלא פסלין עגזיו
מרובות אלל בשחורות אלל ירקות לא
וכי אשחור מאתמול דחוי בעיקרא בתחלת
י"ט לא הוה דחוי אלמא אין דחוי אלל מצוה
ו"ל דשאני התם דצדו לתקן דהי דאסור
למעט מ"מ צידו למעט אלל גבי ע"ז
אין צידו לצטל דאין ישראל מצטל ע"ז
של נכריים) **נקמם ראשו**. פירושו צריש
פירקין: **קוויץ**. פי' צקונטרס שיוצאין
בשדרה שלו עוקאס מנין קוויץ ענין למיתה:

דעביד כי חופיא. פירושו צמנתי: **נחלקה**
התיומת. לא מיירי שנסקרו צראשו עליו
שצראש השדרה דכולהו הכי איתנהו אלל
דפירש צקונטרס שני עליו עליויס אמנעיס
ששם השדרה כלה נחלקו זה מזה ונסקה
השדרה עד העלים שלמטה וצה"ג פי' נחלקה
התיומת ההוא גבא דהוא הכי דצדיקו אהדדי
ההוא דמתים צהו ומשוי להו חד אי כנפרדו
עליו דמי כשר: **דרביה** דרבי נועם. רבא לא
היה שם משום הכי לא מייתי הכא קרא
דהאמת והשולס דלקמן: **בפת** בתיב.
צהאי כולי עלמא מודו דיש אם למסורת
וצריך טעמא: [ע"י מה שמילתו צפמחוס
לו. ד"ה עוני קרינן ציה וכו' וע"ע חוס'
לעיל ו' ד"ה ו' שמעון:]

שדרו

קוויץ. שיוצאין בשדרה שלו עוקאין
מנין קוויץ: עקום דומה למגל. חדא
מלתא היא: חרום. קשה שנעשה חריות
שכן דרך הלולב עליו נושרים צימות
הגשמים והשדרה מתקשה ונעשה עץ:
דומה לחרום. התחיל להתקשות ועדיין
לא נעשה עץ: אמר רב פפא. הא דקמני

קוויץ סדוק עקום דומה למגל פסול
הרות פסול דומה לחרות כשר אמר רב
פפא דעביד כהימנך עקום דומה למגל
אמר רבא לא אמרן אלא לפניו אבל
לאחריו ברייתיה הוא אמר רב נחמן
דלצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו
דמי ואמר רבא הוא אמר רבא דהאי
לולבא דסליק בחד הוצא בעל מום הוא
ופסול: נפרצו עליו כו': אמר רב פפא
נפרצו דעביד כי חופיא נפרדו דאיפרוד
אפרודי בעי רב פפא צ' נחלקה התיומת
מהו תא שמע דאמר ר' (ר' יוחנן) אמר ר'
יהושע בן לוי נישלה התיומת פסול
מאי לאו הוא הדין נחלקה לא נישלה
שאני דהא חסר ליה איכא דאמרי אמר ר'
(ר' יוחנן) אמר ריב"ל צ' נחלקה התיומת
נעשה כמי שניטלה התיומת ופסול: ר'
יהודה אומר: תניא ר' יהודה אומר משום
ר' טרפון יכפות תמרים כפות אם היה פרוד
יכתתו אמר ליה רבינא לרב אשי מומאי
דהאי כפות תמרים דלולבא הוא אימא
חרותא בעינא כפות וליכא ואימא אופתא
כפות מכלל דאיכא פרוד והאי כפות ועומד
לעולם ואימא כופרא אמר אביי דרביה
דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום כתיב אמר
ליה רבא תוספאה לרבינא ואימא תרתי
כפי דתמרי כפת כתיב ואימא אופתא לההוא
כף קרי ליה: ציני הר הברזל כשרה:
אמר אביי לא שנו אלא שראשו של זה
מוגע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו
של זה מוגע לצד עיקרו של זה פסול תני
נמי הכי ציני הר הברזל פסולה והא אגן
תנן כשרה אלא ש"מ כאביי שמע מוינה
ואיכא

או שמי שנים ולא נעצה ערו וחתה יכול
לכפות ענפיו על ידי אגוד ולקופץ
למעלה לאוגדן עם אציהן: דרכי דרכי
נועם. ואלו עשוין כקוויץ ויוצאין צהן
עוקאין הרבה ומסרטיין את הידים: סרפי
כפי דממרי. תמרים עמנן דרכן להיות הרבה
תלוין צימד צמכדות שלהם וקוויץ להם
כף טרוק"א: כפס כתיב חדא: כף קרי ליה.
וכי כתיב כפת על שם כפות אם פרודה
ואין לשון זה נופל אלל על [עלין הלולב:
ליני הר הצדול. לולבין שלהן העלין מועטין
בשדרה מרוחקין זה למעלה מזה הרבה
ועוד שקטנים הן לארכן ופעמים שאין
מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של זה:

אלא או שמי שנים ולא נעצה ערו וחתה
יכול לכפות ענפיו על ידי אגוד ולקופץ
למעלה לאוגדן עם אציהן: דרכי דרכי
נועם. ואלו עשוין כקוויץ ויוצאין צהן
עוקאין הרבה ומסרטיין את הידים: סרפי
כפי דממרי. תמרים עמנן דרכן להיות הרבה
תלוין צימד צמכדות שלהם וקוויץ להם
כף טרוק"א: כפס כתיב חדא: כף קרי ליה.
וכי כתיב כפת על שם כפות אם פרודה
ואין לשון זה נופל אלל על [עלין הלולב:
ליני הר הצדול. לולבין שלהן העלין מועטין
בשדרה מרוחקין זה למעלה מזה הרבה
ועוד שקטנים הן לארכן ופעמים שאין
מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של זה:

(א) הוא כלי שיש בו שני ראשים וכן לולב שני
הראשים שכן מיומת אם נפרדו זה מזה.
ערוך צעבר המנץ, ט' צ"ק י"א.
א) נצ"ק אומר ר' מנחם. (ד) צ"ק י"א: (ה)
לעיל לא. (ו) ס"א מתמנץ, (ז) גי' מהר"ם ומיהו על כרחי, (ח) ונ"ע חוס'
לקמן לג' ע"א ד"ה נקטס ומספיק ע"י מו. ד"ה
אשרה.]

תורה אור השלם

1. וקלחם קלחם ביום קראשון פרי עץ תדר בפת תמרים וענף עץ עבת וערבי ונענף וזו ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימי: וקרא כג' ב' דרביה דרבי נעם וקל בתביתיה שלום: משלי ג יז

גליון הש"ס

תוס' ד"ה באשרה דמשה וכו' הליצתה כשרה ולולב ב"ש שני. ע"י עירובין ע"י מדיה אלל קויה:

מוסף רש"י

התיומת. כף מומר האמצעי העליון מיומת היא (ב"ק י"ג). כפות. לשון אכילה, כדמנן (מכות כג). סופת שמי ידיו על העמוד (לעיל י"א). כופרא. חריות של דקל שם צהן עוקאין כעין קוויץ (כתובות ז').